

Predmet: Ka rodno odgovornijeg budžeta Kosova za 2026.

28. avgust 2025. godine

Poštovani generalni sekretaru Ministarstva finansija, rada i transfera, Artone Ahmeti,

Poštovani direktore Departmana za budžet Kosova, Salvatore Elmazi.

Pišem Vam u ime Mreže žena Kosova (MŽK) kako bih Vas zamolila za hitnu pažnju u vezi sa zahtevom Ministarstva unutrašnjih poslova za budžet za 2026. godinu.

Kao što možda znate, rodno odgovorno budžetiranje (ROB) ima za cilj da osigura da se sredstva budžetiraju i troše ka rešavanju potencijalno različitih potreba žena, muškaraca, dečaka i devojčica, identifikovanih kroz rodnu analizu. Prema kosovskom [Zakonu br. 05/L-020 o ravnopravnosti polova](#), ROB je obavezan za sve javne institucije. Nesprovođenje ROB-a predstavlja pravni prekršaj koji podleže sankcijama. Pored toga, Vlada ima interes da sprovede ROB u kontekstu svojih [obaveza prema Ciljevima održivog razvoja UN \(COR\)](#), tačnije [COR 5, indikator 5.c.1](#); Dodatnom okviru za javne rashode i finansijsku odgovornost ([DOJRFO](#)) za procenu rodno odgovornog upravljanja javnim finansijama ([ROUJF](#)); i, što je najvažnije, kao najbolja praksa u finansijskom upravljanju. Sprovođenje ROB-a može doprineti efikasnijem, delotvornijem, odgovornijem i transparentnijem trošenju vladinih resursa, uključujući i trošenje resursa za postizanje ravnopravnosti polova. Stoga je Ministarstvo finansija, rada i transfera, putem budžetskog cirkulara, zatražilo od [svih budžetskih organizacija na centralnom nivou](#) da dostave aneks svojim zahtevima za raspodelu budžeta za 2026. godinu, u kojem se objašnjava kako njihov budžet obezbeđuje ROB.

Vlada mora da uključi službenike za ravnopravnost polova iz vladinih tela i organizacija civilnog društva u javne konsultacije koje se odnose na budžet, kako je propisano [Uredbom \(VRK\) br. 12/2016 o obavezama i odgovornostima relevantnih službenika za rodnu ravnopravnost u ministarstvima i opštinama](#) i [Uredbom \(VRK\) br. 17/2024 o radu Vlade Republike Kosovo](#). Da bi podržala Vladu u sprovođenju njenih odgovornosti, MŽK, mreža od 102 različite organizacije za prava žena, pripremila je ovo pismo u cilju poboljšanja ROB-a u Zakonu o budžetskim izdvajanjima za 2026. godinu. Naše preporuke se zasnivaju na istraživanju i dokazima o potrebama koje je sprovela MŽK-a:

- Povećati budžet namenjen Centrima za socijalni rad u kategoriji plata i nadnica kao deo opšte vladine subvencije, kako bi se **zaposlilo više socijalnih radnika** u svakoj opštini, posebno zaduženih za rešavanje slučajeva nasilja zasnovanog na polu. Dodatni troškovi zapošljavanja dva socijalna radnika u svakoj opštini za rešavanje slučajeva nasilja zasnovanog na polu, uključujući seksualno i porodično nasilje, iznosili bi približno 444.000 € godišnje. Ovaj iznos uzima u obzir da bi Prištini, najvećoj opštini, bila potrebna četiri takva socijalna radnika s obzirom na njenu veličinu. Ovo bi trebalo da se zahteva od svih opština kao deo njihovih budžeta za sprovođenje pravnog okvira i Državnog protokola za postupanje u slučajevima seksualnog nasilja.
- Uspostaviti **jasnu i stalnu budžetsku liniju za finansiranje Programa lične asistencije**, uzimajući u obzir analizu pola i [stvarno vreme potrebno ličnim asistentima za pomoć osobama sa svim vrstama invaliditeta kako bi se sprečilo trenutno kršenje radnih prava ličnih asistenata](#). Povećati budžet izdvojen po ličnom asistentu sa trenutnih 150 € za lične asistente paraplegičara i tetraplegičara (PTTP) i 125 € za slepe osobe na najmanje trenutnu minimalnu platu (350 €) ili, poželjno, prosečnu platu (521 €). S obzirom na to da je od jula 2025. godine, [bilo 3.412 PTTP osoba i 1.842 slepe osobe](#), ovo bi koštalo približno 22.066.800 €. ¹

¹Da bi se procenili ukupni troškovi za jednu godinu na osnovu minimalne plate za lične asistente, ukupni troškovi po godini za PTTP osobe izračunati su množenjem mesečne plate (350 €) sa 12 meseci, a zatim sa brojem PTTP osoba (3.412), što ukupno iznosi 14.330.400 €. Slično tome, ukupni troškovi po godini za slepe osobe su izračunati množenjem mesečne plate (350 €) sa 12 meseci i sa brojem slepih osoba (1.842), što ukupno iznosi 7.736.400 €. Ukupni troškovi finansiranja ličnih asistenata iznose približno 22.066.800 €.

- Budžet za **obuku relevantnih javnih službenika u prikupljanju, analizi i budžetiranju podataka** koji uzimaju u obzir **ravnopravnost polova**, koristeći postojeće nastavne planove i programe Kosovskog instituta za javnu upravu.
- Budžet za nastavak sprovođenja rodno odgovornih aktivnih programa tržišta rada, programa usavršavanja i prekvalifikacije, usmerenih na korisnike socijalne pomoći, posebno žene, u partnerstvu sa privatnim sektorom.

PREPORUKE ZA SPROVOĐENJE RODNO ODGOVORNOG BUDŽETIRANJA KAO DELA BUDŽETSKOG PROCESA ZA 2026. GODINU

- Osigurati da su sve budžetske organizacije sprovele potrebne Procene uticaja na rod (PUR) koristeći Smernice Agencije za rodnu ravnopravnost (ARR) kako bi informisale svoje višegodišnje i godišnje budžetske zahteve, uključujući intersekcionalnu rodnu analizu. Ova analiza treba da oblikuje Srednjoročni okvir rashoda (SOR), Srednjoročni budžetski okvir (SBO) i godišnje budžete, uključujući jasne ciljeve, indikatore, osnovne vrednosti i ciljeve vezane za rod.
- Pregledati kvalitet budžetskih predloga iz rodne perspektive. Vratiti one kojima nedostaje aneks o ROB-u, koje treba preispitati. Osigurati da aneks sadrži rodnu analizu, jasne ciljeve u pogledu rodne ravnopravnosti, indikatore i planirane rashode za postizanje ciljeva rodne ravnopravnosti. Ovi predlozi treba da budu objavljeni onlajn, sprovodeći COR UN 5.c.1.
- Naveći indikatore budžetskog učinka koji se odnose na rodnu ravnopravnost za različite budžetske linije u svim sektorima, omogućavajući jasnije merenje napretka ka rodnoj ravnopravnosti.
- U saradnji sa ARR, objaviti na mreži Izjavu o rodnom budžetu za budžet Kosova za 2026. godinu, objašnjavajući kako ona doprinosi unapređenju rodne ravnopravnosti, uključujući planirane rashode, u skladu sa smernicama DOJRFO, ROUJF i UN COR 5.c.1. Ovo bi omogućilo građanima pristup transparentnim informacijama o naporima Vlade da unapredi rodnu ravnopravnost kroz javne rashode.
- Obezbediti održivu institucionalizaciju ROB-a u svim fazama budžetskog procesa izmenama Zakona o upravljanju i odgovornostima za rad u javnim finansijama kako bi se institucionalizovale najbolje međunarodne prakse u ROB-u (npr. DOJRFO, ROUJF i UN COR 5.c.1). Osigurati da nova Strategija reforme upravljanja javnim finansijama uključuje jasne ciljeve, indikatore, akcije i budžet za podršku ROB-u u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti polova. Takođe preporučujemo MFRT-u:
 - Izmenu Zakona o finansijama lokalne samouprave kako bi se uključili zahtevi za ROB koji se odnose i na opštinske prihode i na rashode. Osigurati da je novi zakon zasnovan na proceni uticaja na rod, da zahteva javne konsultacije koje uključuju različite žene i muškarce u izboru prioriteta za finansiranje opština, da zahteva digitalizovan ROB u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti polova i da uključuje rodnu analizu u formuli finansiranja pri izračunavanju nivoa potreba opština.
 - Izmenu Zakona o javnim nabavkama kako bi se uključile odgovornosti za ROB, a istovremeno bolje definisati i objasniti primenu afirmativnih mera za rodnu ravnopravnost u procesima javnih nabavki, olakšavajući njihovu upotrebu. Osigurati da novi zakon poboljša i dalje precizira mere za digitalizovane rodno odgovorne javne nabavke i da uključuje zahteve za prikupljanje, praćenje i objavljivanje podataka razvrstanih po polu.
 - Objavu ovih nacrti zakona za javnu konsultaciju, omogućavajući stručnjacima za rodnu ravnopravnost da ih pregledaju i daju preporuke, i preispitati zakone u skladu sa tim na osnovu njihovih doprinosa.

Štaviše, preporučujemo da MFRT razmotri prelazak trenutnog sistema upravljanja javnim finansijama na Kosovu sa budžetiranja po stavkama na programsko ili budžetiranje zasnovano na rezultatima, olakšavajući sistematsko korišćenje ROB-a i omogućavajući bolje praćenje kako rashodi doprinose strategijama Vlade i planiranim uticajima.

Rado ćemo pružiti, ako je potrebno, dodatne informacije i dokaze kako bismo potkrepili i opravdali ove preporuke i proračune rashoda. Pozivamo vaše Ministarstvo da sprovede ove preporuke u skladu sa postojećim obavezama i ka rodno odgovornijem budžetu za 2026.

Iskreno,

Igballe Rogova
Izvršni direktor
Mreža žena Kosova